

Бекітемін
Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше
қажеттіліктері бар балаларға арналған
арнайы (түзетім) балабақшасының меңгерушісі
А.О.Сейтова
«28» 08 2023-2024 оқ.ж

**2023-2024 оқу жылына интеллект бұзылымы арналған бар «Балдаурен» мектепалды тобының
дефектологі Н.Б. Таңжарбаеваның сенсорика бойынша арнайы түзетім
қызметінің перспективалық жоспары**

Қыркүйек					
№	Тақырып	Бағдарламалық мазмұны	Әдістемелік түзету тәсілдері	Сағат саны	Мерзімі
	Диагностика	Білімділік: Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Баланың білім деңгейін анықтап, деңгейлік тапсырмалар даярлау. Дамытушылық: Қоршаған ортаға деген көзқарасын анықтау, таным деңгейін тексеру. Тәрбиелік: Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	Диагностикалық альбоммен жұмыс Мақсаты: баланың белсенділігін тексеру, енжар сөздік қорын даму деңгейін анықтау Дидактикалық ойындар: «Сандар қатарын тап» «Зейінді бол» "Екінші жартысын тап". "Не артық?"	1	01.09-2023
1	«Мұнараны құрастырамыз»	Үлгіге қарап заттарды көлемі бойынша топтастыра білуге үйрету, жеңіл саусақ қимылдарын жаттықтыру. Зейінін және есте сақтау қабілетін дамыту.	дидактикалық ойын «Көп-аз» дидактикалық ойын «Не артық?» Сюжетті картиналар, саусақ жаттығуы «Саусақтар жүреді»	1	04.09-08.09.23
2	«Түрлі-түсті таяқшалар»	Түстерді салыстыруды (қандай? бір түсті заттарды топтастыруды үйрету, түстердің атауымен таныстыру. Кеңістікті бағдарлай білу қабілеттерін қалыптастыру және түстердің атауын толық атай білуге жаттықтыру.	Дидактикалық ойындар: «Мен көрсетем, сен оны ата» «Біреу-бірнешеу» «Үлкен-кіші» Сериялы, сюжетті картиналар.	1	11.09-15.09.23

3	«Үй құрылысының ретін көрсет»	Үй құрастыру арқылы үйдің бір және бірнеше қабатты түрлерімен және олардың бөліктерімен таныстыру, қағаздан үйді құрастыра білуге үйрету және балаларды бірізділікке жұмыс жасай білуге, ұқыптылыққа тәрбиелеу.	Ойын: «Өз өрнегін туралы айтып бер». Сергіту жаттығуы: «Астында,үстінде»	1	18.09-22.09.23
4	«Көңілді адамдар»	Түстерді топтастыра біліу қабілеттерін дамытуды жалғастыру, үлгі бойынша адамдарды түстеріне қарай табу, екі белгіге бірдей назар аудара отырып, объектілерді топтау; пішіні – түсі, өлшемі.	Дидактикалық ойын: "үлкен-кішкентай ", түс (кемпіркосак) Дидактикалық ойын «Қуыршақтың үйі». саусақ жаттығуы «санамақ».	1	25.09-29.09.23
Қазан					
1	«Сикырлы сандық »	Сандық ішіндегі заттарды сипап сезу арқылы ұсак моторикасын, сезім мүшелерін дамыту. Баланы еңбекқорлыққа, шапшаңдылыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын. «Сикырлы қалта» Дидактикалық ойын. «Адасқан пішіндер» Дидактикалық ойын. «Бұрышын тап» Дидактикалық ойын. «Жартысын тап»	1	02.10-06.10.23
2	«Күздің әсем гүл шоқтары»	Балалардың күз туралы білімін қалыптастыру. Күзгі табиғат ерекшеліктерімен таныстыру. Көкөністер мен жемістерді ажырата білу. Табиғатқа қамқор болуға ,оны аялауға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Бірді жаз" Дидактикалық ойын: «Сикырлы сан» Дидактикалық ойын. «Адасқан пішіндер» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»	1	09.10-13.10.23
3	«Жидектер мен санырауқұлақтар »	Заттарды түстеріне қарай айыра білуді, бір түсті және әртүрлі түсті заттарды салыстыра білуге жаттықтыру, геометриялық пішіндерді көлеміне қарап ажыратуға (үлкен, кіші, кішкентай) үйрету.3-5 затты көлемі бойынша салыстырып, олардың қатынасын сөздермен белгілеу: үлкен, кіші, орташа,одан үлкен, одан кіші, одан да кіші, ең кіші,ең үлкен.	Дидактикалық ойын: «Шапшаң тап» Дидактикалық ойын: «Сенде не бар, қуыршақта не бар?» Дидактикалық ойын. «Қандай пішінге ұқсайды» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»	1	16.10-20.10.23

3	«Үй құрылысының ретін көрсет»	Үй құрастыру арқылы үйдің бір және бірнеше қабатты түрлерімен және олардың бөліктерімен таныстыру, қағаздан үйді құрастыра білуге үйрету және балаларды бірізділікке жұмыс жасай білуге, ұқыптылыққа тәрбиелеу.	Ойын: «Өз өрнегін туралы айтып бер». Сергіту жаттығуы: «Астында,үстінде»	1	18.09-22.09.23
4	«Көңілді адамдар»	Түстерді топтастыра біліу қабілеттерін дамытуды жалғастыру, үлгі бойынша адамдарды түстеріне қарай табу, екі белгіге бірдей назар аудара отырып, объектілерді топтау; пішіні – түсі, өлшемі.	Дидактикалық ойын: "үлкен-кішкентай ", түс (кемпірқосақ) Дидактикалық ойын «Қуыршақтың үйі». саусақ жаттығуы «санамақ».	1	25.09-29.09.23
Қазан					
1	«Сықырлы сандық »	Сандық ішіндегі заттарды сипап сезу арқылы ұсақ моторикасын, сезім мүшелерін дамыту. Баланы еңбекқорлыққа, шапшаңдылыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын. «Сықырлы қалта» Дидактикалық ойын. «Адасқан пішіндер» Дидактикалық ойын. «Бұрышын тап» Дидактикалық ойын. «Жартысын тап»	1	02.10-06.10.23
2	«Күздің әсем гүл шоқтары»	Балалардың күз туралы білімін қалыптастыру. Күзгі табиғат ерекшеліктерімен таныстыру. Көкөністер мен жемістерді ажырата білу. Табиғатқа камкор болуға ,оны аялауға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Бірді жаз" Дидактикалық ойын: «Сықырлы сан» Дидактикалық ойын. «Адасқан пішіндер» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»	1	09.10-13.10.23
3	«Жидектер мен санырауқұлақтар »	Заттарды түстеріне қарай айыра білуді, бір түсті және әртүрлі түсті заттарды салыстыра білуге жаттықтыру, геометриялық пішіндерді көлеміне қарап ажыратуға (үлкен, кіші, кішкентай) үйрету.3-5 затты көлемі бойынша салыстырып, олардың қатынасын сөздермен белгілеу: үлкен, кіші, орташа,одан үлкен, одан кіші, одан да кіші, ең кіші,ең үлкен.	Дидактикалық ойын: «Шапшаң тап» Дидактикалық ойын: «Сенде не бар, қуыршақта не бар?» Дидактикалық ойын. «Қандай пішінге ұқсайды» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»	1	16.10-20.10.23

4	«Ыдыс-аяк дүкені»	Балаларды ыдыс түрлерімен таныстыру. Тамақты төкпей шашпай ішуге, ұқыптылыққа, тазалыққа ептілікке тәрбиелеу. Көлемді пішіндер (куб, шар, кірпіш, призма, сопақша, цилиндр) көзбен ажырату, үлгі бойынша көлемді пішінді таңдау.	Дидактикалық ойын: «Сандықтарды санаймыз» Дидактикалық ойын: «Оң жағымда не бар?» Дидактикалық ойын: «Көршісін тап» «Жасырынған пішін»	1	23.10-27.10.23
Қараша					
1	«Ыстық-мұздай»	Балаларды ыстық заттардан мұздай заттарды айыра білуге үйрету. Ыстық заттарды қолмен ұстауға болмайтыны туралы айту. Балаларды мұқият болуға және бір біріне қамқор болуға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Кім ауыр?» Дидактикалық ойын: «Заттардың салмағын анықтау» Дидактикалық ойын: «Жеңіл заттарды жина» Дидактикалық ойын: «Өлшегіш»	1	30.10-03.11.23
2	«Биік-аласа»	Биік-аласа, бір-көп ұғымдармен таныстыру. Жоғары мен төменді бір бірінен ажырата білуге үйрету. Заттардың бір зат және көп зат екенін айыра білуді үйрету. Қоршаған ортадан бір және көп затты таба білуді дамыту. Шыдамдылыққа, қызығушылыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Суретті құрастыр» Дидактикалық ойын: «Суретті сипатта»	1	06.11-10.11.23
3	«Ненің дауысы?»	Жануарлардың, машиналардың дыбыстарын ажырата білуге үйрету. Дыбыстары бойынша нысандарды топтастыру дағдысын бекіту, естіп қабылдауы мен зейінін дамыту, таныстыруды жалғастыру; саусақтың ұсақ бұлшық еттерінің қозғалысын жетілдіру.	Дидактикалық ойын: «Ненің дауысы?» Дидактикалық ойын: «Не артық?» Дидактикалық ойын: «Қай қолымда көп»	1	13.11-17.11.23
4	«Адасқан суреттер »	Кесілген суреттерді орналастыруға үйрету. Дене бөліктері туралы түсінік қалыптастыру. Көрнекі қабылдауды, зейінді, ойлауды, есте сақтауды дамыту.	Дидактикалық ойын: «Құралдар саны » Дидактикалық ойын: «Шапшаң санау» Дидактикалық ойын: «Қандай санға ұқсайды» Дидактикалық ойын: «Көршісін тап»	1	20.11-24.11.23

5	«Көліктер»	Қыстағы көліктердің күтімі. Табиғаттағы ауа-райының жағдайларын бақылау дағдыларын жетілдіру. Көліктерге күтім жасау дағдыларын қалыптастыру. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойын: «Көліктерді жинайық» Дидактикалық ойын: «Ақылды машиналар» Дидактикалық ойын: «Адамдар мен көлік жүргізушілері» Артикуляциялық жаттығу «Каша», «Тәтті тосап», «Кесе», «Өткеншек»	1	27.11-01.12.23
Желтоқсан					
1	«Қатты-жұмсақ»	Сипап-сезу арқылы заттарды, пішіндерді ажыратуды ұғындыру, сөздік қорларын жаңа сөздермен толықтыру, буын құрамымен дыбыстық жағынан ұқсас сөздерді ажырату, ұсак саусак бұлшық еттерін дамыту. Төзімділікке, ептілікке баулау.	Дидактикалық ойын: «жаңғақтарды санау» Дидактикалық ойын: «Луллия шеңбері»	1	04.12-08.12.23
2	«Мұнара құру»	Заттарды көру әдісі бойынша салыстыра білуді, көлеміне жән түсіне қарай бөлуді үйрету (үлкен, кіші, бірдей, ұқсас). Балаларды әр түрлі бөліктерді ретімен орынын тауып кілемшені жамауға үйрету; қабылдау, есте сақтау, зейін процесстерін дамыту; ұйымшылдыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Алмаларды санау» Дидактикалық ойын: «Луллия шеңбері» «Рет-ретімен орналастыр» «Кілемшенің бөлігін тап»	1	11.12-15.12.23
3	«Менің орным кайда»	Балаларға ойыншықтардың көлемдерін салыстырып, ажыратуды үйрету, үлкен-кіші ұғымыдары туралы түсініктерін бекіту. Сонымен қатар кеңістікті дұрыс бағдарлай отырып өз орынын таба білуге жаттықтыру. Берілген сөзді естіген кезде әрекетпен жауап беру (кол шапалақтау), тактильді моторлы қабылдауды дамыту	Дидактикалық ойын: «Шашылған заттарды жинау» Дидактикалық ойын: «Печеньелердің түсі мен пішіні» Дидактикалық ойын. «Қандай санға ұқсайды» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»	1	18.12-22.12.23

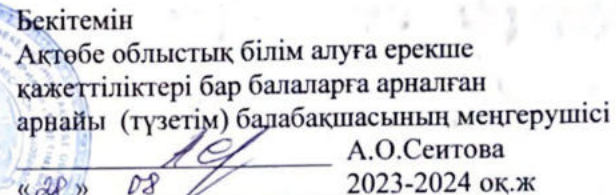
4	«Қыстың ерекшелігі»	Әр түрлі түстегі заттарды ұзындығына қарай салыстыра білуге дағдыландыру, есте сақтау және көру қабілеттерін дамыту. Ұзындығына және түстеріне қарай топтастыруа білуге жаттықтыра отырып үйрету. Ұлғайту, кішірейту тәртібімен 4-6 тармақтан тұратын сериялық қатарларды орнату	Дидактикалық ойын: «Қанша түрлі қырау бар?» Дидактикалық ойын: «Сандар сайысы» Дидактикалық ойын. «Қандай санға ұқсайды» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»	1	25.12-29.12.23
	Диагностика	Білімділік: Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Баланың білім деңгейін анықтап, деңгейлік тапсырмалар даярлау. Дамытушылық: Қоршаған ортаға деген көзқарасын анықтау, таным деңгейін тексеру. Тәрбиелік: Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	Диагностикалық альбоммен жұмыс Максаты: баланың белсенділігін тексеру, енжар сөздік қорын даму деңгейін анықтау Дидактикалық ойындар: «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды» «Не өзгерді?» «Зейінді бол» "Екінші жартысын тап". "Не артық?"	1	02.01-05.01.24
Қантар					
1	«Менің сүйікті жануарым»	Заттардың, негізгі түстерін бекіту, тілдерін дамыту. геометриялық пішіндерді және бейнелерді ажыратуға, салыстыруға жаттықтыру; түсті білдіретін сөзге сәйкес заттарды таңдау; қоршаған кеңістікте түстерді табу. білімдерін бекіту, ойлау және есте сақтау қабілеттерін дамытуды жалғастыру.	Дидактикалық ойын: «Тапсырмалар сандығы» Дидактикалық ойын: «Кім шапшаң?» Дидактикалық ойын: «Бауды шешу».	1	08.01-12.01.24
2	«Қыстайтын құстар»	Ұсақ саусақ бұлшық еттерін дамыту, негізгі түстерді бекіту, ұзын-қысқа ұғымдарын түсіндіру, сипап-сезу әдістерін дамыту. Берілген бейнелерді түстеріне қарай қыстырғыштармен әсемдеу. Мысалы: күнді әсемдейік, мынау қандай пішінге ұқсайды? т.б.	Қимыл-қозғалыс ойыны: «Шаңғышылар сайысы» Сюжетті-ролдік ойыны «Спорттық дүкен» Дидактикалық ойын. «Қандай санға ұқсайды» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»	1	15.01-19.01.24

3	«Жабайы аңдар»	Балалардың сипап-сезу арқылы шырша ойыншықтарын (сопақша, дөңгелек, үлкен, кіші) ажырата білу дағдыларын қалыптастыру. Ұсақ саусак бұлшық еттерін дамыту, қысқы мерке туралы білімдерін тиянақтау.	Сюжеттік суреттер: «Құстар сайысы» Дидактикалық ойын: «Кім шапшаң» Дидактикалық ойын: «қалың – жұқа», Дидактикалық ойын: «тар – кең»	1	22.01-26.01.24
4	«Үш аю» ертегісі	Сенсорлық ұғымдарын, зейінін, салыстыру әдістерін, негізгі түстерді, геометриялық пішіндерді, заттын сапасын ажыратуды дамыту, үлкен-орташа-кіші, қатты-жұмсақ ұғымдарымен таныстыру және манапшақтарды жіпке тізе білуге үйрету, төзімділікке тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Үйшіктерді салыстыр» Дидактикалық ойын «Жұбын тап» «Түрлі-түсті моншақтар»	1	29.01-02.02.24
Ақпан					
1	«Ыдыс-аяқ»	Көлем туралы түсініктерін, екі затты салыстыруды, ұзын-қысқа сөздерін дұрыс айтуды, геометриялық пішіндерді үлгіге қарап табуды, әр түрлі пішіндерден кеме құрастыруды үйрету. Көру қабілеттерін дамыту.	Дидактикалық ойын: «ұзын қысқа», Дидактикалық ойын: «кең-тар» Дидактикалық ойын: «Салыстыр»	1	05.02-09.02.24
2	«Дәм татып көрейік»	Көру және есте сақтау қабілетін дамыту, үлгі бойынша затты елестетіп бейнелеу, заттардың ұзындығын, көлемін салыстыруды үйрету. Бірнеше бөлшектен тұратын бейнені құрастыра білу машықтарын жетілдіру.	Дидактикалық ойын «Жеті ағайынды» Дидактикалық ойын: Мен балабақшаға баратын уақыттар Дидактикалық ойын: «Жеті апа шатасты»	1	12.02-16.02.24
3	«Дыбысын тап»	Заттарды толық бейнелеу ептілігін бекіту, заттардың ішінен таныс заттарды табуға үйрету. Зейінін, есте сақтау қабілетін дамыту. Кеңістікті дұрыс пайдалана отырып әр бейнені өз орнына орналастыра білуге дағдыландыру.	Дидактикалық ойын «Жасырынған сандарды тап» Дидактикалық ойын «Қарларды санау» Дидактикалық ойын. «Қандай санға ұқсайды» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»	1	19.02-23.02.24
4	«Пішіндерді боя»	Түстерді тани білуге үйрету. Ойын элементтерін пайдалана отырып қарапайым математикаға деген қызығушылықтарын арттыру. Түрлі-түсті	дидактикалық ойын «Көп-аз» «Не артық?» Дюйыны.	1	26.02-01.03.24

		карандаштарды дұрыс ұстай білуге жаттықтыру.	Дидактикалық ойын. «Қандай санға ұқсайды» Дидактикалық ойын. «Көршісін тап»		
Наурыз					
1	«Анамның мейрамы»	Аналар мерекесі туралы түсінік беру. Судын әр түрлі күйі болатынынмен таныстыру (ыссы-салқын), сипап-сезу әдісін дамыту. Тәжірибе арқылы көрсету, суреттер арқылы салыстыру. Есте сақтау және көру қабілеттерін одан әрі дамытуды жалғастыру.	Дидактикалық ойындар: «Су қызықтары» «Есте сақта және тап» «Қорапшадағы сиқыр»	1	04.03-08.03.24
2	«Ойыншықтар неден жасалған?» (сипап сезу арқылы) «Мынау қандай?» (құрғақ, дымқыл, жұмсақ, үлпілдек, ауыр)	Заттардың әр түрлі болатындығымен (үсті тегіс, кедір-бұдұр, жұмсақ, қатты, құрғақ және дымқыл, үлпілдек) таныстыру. Сипап сезу арқылы ойыншықтардың түрлерін ажырата білуге үйрету. Жеңіл саусак қимылдарын дамыту, сөздік қорларын жаңа сөздермен толықтыру (қонжық үлпілдек, доп жұмсақ, машина қатты т.б.)	Дидактикалық ойын: «Дәл осындай пішінді тап» «Жұмсақ-қатты топтастыру» «Сан қилы жолдар»	1	11.03-15.03.24
3	«Табмғат дауысы»	Балаларға түрлі заттарды немесе тағамдарды иіскеңте отырып, өз сезімдерін айтуға үйрету. Таныс емес заттарды иіскегенде қауіпті болуы мүмкін екенін түсіндіру. Өздеріне таныс емес заттарды искемеу қажеттігін ескерту, қауіпсіздік ережелерін ерте жастан сақтай білуге дағдыландыру.	Дидактикалық ойын: «Көзімізді жұмып, табайық» «Дәмін татып, атауын ата»	1	18.03-22.03.24
4	«Халық өнері»	Қатты және жәй дыбыс туралы түсінік беру. Әр түрлі дыбыстарды тыңдай білуге үйрету, көңіл – күймен қабылдай білуге және жағымсыз дыбыстардан қорғануға дағдыландыру. Құстардың, жануарлардың, машинаның дыбыстарын көрсете білуге жаттықтыру және ажырата білуге үйрету.	Дидактикалық ойын: «Қандай әуен?» «Түрлі аспаптар» «Кел соғайық»	1	25.03-29.03.24
Сәуір					
1	«Көктем» (ретімен құрастыру)	Ұсақ саусак бұлшық еттерін, көру сезімдерін, есте сақтау қабілеттерін, тіл байлығын	Дидактикалық ойын: «Гүлдер толы себеттер»	1	01.04-05.04.24

		дамыту.Түстеріне сай қыстырғыштармен әсемдей білуге дағдыландыру,саусақ бұлшық еттерін дамыту.	Дидактикалық ойын: «Қайсысы ауыр?Қайсысы жеңіл? Тез тауып көр»		
2	« Дауысынан таны!»	Есту сезімдерін, тіл байлығын дамыту, әр түрлі дыбыстайтын ойыншықтардың даусын естіп ажырата білуге үйрету. Қуыршақ, зырылдауық, барабан, машина т.б.)	Дидактикалық ойын: «Қызықты әуен» «Бан-Барабан»	1	08.04-12.04.24
3	«Бөлшектен бүтін құра, құстар»	Балалардың өлшем және көлем туралы білімдерін (ұзын-қысқа, жуан-жінішке , үлкен-кіші, оң-сол) бекіту. Түйсіну сезімдерін дамыту. Есте сақтау қабілеттерін қалыптастыруды толықтыру.	Дидактикалық ойын «Бәрін тендей бөл» Дидактикалық ойын «Орман мекендеушілерінің талас »	1	15.04-19.04.24
4	«Сұйық- қатты»	Балаларды әр түрлі заттарды бөлшектен бүтін құрастыруға үйрету, геометриялық пішіндерді ажырата білу дағдаларын бекіту. Пішіндер туралы білімдерін бекіту.	Дидактикалық ойын: «Үйшігін дұрыс тап!» Дидактикалық ойын: «Құстар сайысы»	1	22.04-26.04.24
Мамыр					
1	«Бүтіндеп жина. Гүлдер»	Бірдей заттарды тауып, заттың түр-түсін, пішінін, атын атауға жаттықтыру; сөздік қорын молайту; ойлау ,есте сақтау қабілеттерін дамыту.	Дидактикалық ойын: «Сикырлы сандар көршілерімен» Дидактикалық ойын «Тура және кері санау» Дидактикалық ойын: «Уақыт» Дидактикалық ойын: «Сикунттар»	1	29.04-03.05.24
2	Қиылған суреттер (гүлдер)	Бөліктерден бүтін затты жинауды үйрету.Зейінін, ой-өрістерін дамыту. Сонымен қатар түстерді толық ажырата білу дағдыларын бекітіп тиянақтау.	Дидактикалық ойын «Қайық» Ұсақ қол моторикасына арналған ойын «Теңіз маржандары». Дамытушы ойын «Теңіз жануарлары». Саусақ жаттығуы «Балықтар».	1	06.05-10.05.24
3	«Жәндіктер» Ритмикалық дыбысты таны	Ағаш қасықтар арқылы әуеннің ритмикалық ырғағын сезіну.Тактильді сезі қабілетін дамыту.	Дамытушы ойын « Гүлдердің ыдысын тап» Тыныс алу жаттығуы «Гүлдер» Дидактикалық жаттығу «	1	13.05-17.05.24

			Артығын тап!» Дидактикалық ойын: «Гүлдерді күтеміз»		
4	Диагностика	Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Баланың білім деңгейін анықтап, деңгейлік тапсырмалар даярлау. Қоршаған ортаға деген көзқарасын анықтау, таным деңгейін тексеру. Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	Диагностикалық альбоммен жұмыс Мақсаты: баланың белсенділігін тексеру, енжар сөздік қорын даму деңгейін анықтау Дидактикалық ойындар: «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды» «Не өзгерді?» «Зейінді бол» "Екінші жартысын тап". "Не артық?"	1	20.05-24.05.24

2023-2024 оқу жылына интеллект бұзылымы арналған бар «Балдаурен» ересек тобының
дефектологі Н. Б. Таңжарбаеваның сенсорика бойынша арнайы түзетім
қызметінің перспективалық жоспары

Қыркүйек					
№	Тақырып	Бағдарламалық мазмұны	Әдістемелік түзету тәсілдері	Сағат саны	Мерзімі
	Диагностика	Білімділік: Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Баланың білім деңгейін анықтап, деңгейлік тапсырмалар даярлау. Дамытушылық: Қоршаған ортаға деген көзқарасын анықтау, таным деңгейін тексеру. Тәрбиелік: Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	Диагностикалық альбоммен жұмыс Мақсаты: баланың белсенділігін тексеру, енжар сөздік қорын даму деңгейін анықтау Дидактикалық ойындар: «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды» «Не өзгерді?»	1	01.09-2023
1	«Мұнараны құрастырамыз»	Үлгіге қарап заттарды көлемі бойынша топтастыра білуге үйрету, жеңіл саусақ қимылдарын жаттықтыру. Зейінін және есте сақтау қабілетін дамыту.	дидактикалық ойын «Көп-аз» «Не артық?» Сюжетті картиналар, саусақ жаттығуы «Саусақтар жүреді»	1	04.09-08.09.23
2	«Түрлі-түсті таяқшалар»	Түстерді салыстыруды (қандай? бір түсті заттарды топтастыруды үйрету, түстердің атауымен таныстыру. Кеңістікті бағдарлай білу қабілеттерін қалыптастыру және түстердің атауын толық атай білуге жаттықтыру.	Дидактикалық ойындар: «Мен көрсетем, сен оны ата» «Біреу-бірнешеу» «Үлкен-кіші»	1	11.09-15.09.23

	туралы түсінігін анықтау және логикалық ойлау қабілеттерін дамыту. Балалардың оқу қызметіне қызығушылығын арттыру. Пішінді түсті ажыратып, ұқыпты жұмыс істеуге дағдыландыру.	«Бұл қандай пішін?» Дидактикалық ойын: «Дәл осындай пішінді тап» Дидактикалық ойын: «Өз үйінді тап»		15.09.23
«Үй құрылысының ретін көрсет»	Үй құрастыру арқылы үйдің бір және бірнеше кабатты түрлерімен және олардың бөліктерімен таныстыру, қағаздан үйді құрастыра білуге үйрету және балаларды бірізділікке жұмыс жасай білуге, ұқыптылыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Үй төбешігін тап» Дидактикалық ойын: «Үй тұрғызайық» Дидактикалық ойын: «Үйдің есігін жабайық»	1	18.09- 2.09.23
«Көңілді адамдар»	Адамдардың көңіл күйлерін ажырата білу. Адам дене мүшелерін атап айтуға, қолмен көрсетуге үйрету.	Дидактикалық ойын: «Сықырлы сандық» Дидактикалық ойын: «Не өзгерді?» Дидактикалық ойын: «Менен қайтала»	1	25.09- 29.09.23
Қазан				
«Сықырлы сандық »	Сандық ішіндегі заттарды сипап сезу арқылы ұсақ моторикасын, сезім мүшелерін дамыту. Баланы еңбекқорлыққа, шапшаңдылыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: « Қапшықтан неше ойыншық алдың?» Дидактикалық ойын: «Қолымда не бар?» Дидактикалық ойын: «Танып ал да, атын ата»		02.10- 06.10.23
«Күздің әсем гүл шоқтары»	Балалардың күз туралы білімін қалыптастыру. Күзгі табиғат ерекшеліктерімен таныстыру. Көкөністер мен жемістерді ажырата білу. Табиғатқа қамқор болуға ,оны аялауға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Көкөністер мен жемістерді жина» Дидактикалық ойын: «Дәміне қарай ажырат» Дидактикалық ойын «Ғажайып қалта»	1	9.10- 13.10.23

«Жидектер мен санырауқұлақтар»	Балаларды санырауқұлақтармен таныстыру (санырауқұлақтардың түрлері, қайда өсетіні, қасиеттері, ұлы санырауқұлақтар жеуге жарамдыларынан қалай ерекшеленеді). Санырауқұлақтардың өсуіне қажетті жағдайларды түсіндіру. Балалардың сөздік қорын байыту (терекқұлақ, қайың санырауқұлақ). Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойын: «Не қайда өседі» Дидактикалық ойын «Бұл қандай зат?» Дидактикалық ойын: «Тез құрастыр»	1	16.10- 20.10.23
«Ыдыс-аяқ дүкені»	Балаларды ыдыс түрлерімен таныстыру. Тамақты төкпей шашпай ішуге, ұқыптылыққа, тазалыққа ептілікке тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Сатушы» Дидактикалық ойын: «Не артық?» Дидактикалық ойын: «Өз үйінді тап»	1	23.10- 27.10.23
Қараша				
«Ыстық-мұздай»	Балаларды ыстық заттардан мұздай заттарды айыра білуге үйрету. Ыстық заттарды қолмен ұстауға болмайтыны туралы айту. Балаларды мұқият болуға және бір біріне қамқор болуға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Заттық фриздер» Дидактикалық ойын: «Қай қолымда көп» Дидактикалық ойын: «Танып ал да, атын ата»	1	30.10- 03.11.23
«Биік-аласа»	Биік-аласа, бір-көп ұғымдармен таныстыру. Жоғары мен төменді бір бірінен ажырата білуге үйрету. Заттардың бір зат және көп зат екенін айыра білуді үйрету. Қоршаған ортадан бір және көп затты таба білуді дамыту. Шыдамдылыққа, қызығушылыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Қағып ал» Дидактикалық ойын: «Ойыншықты тап» Дидактикалық ойын: «Не артық?»	1	06.11- 10.11.23
«Ненің дауысы?»	Жануарлардың, машиналардың дыбыстарын ажырата білуге үйрету.	Дидактикалық ойын: «Ненің дауысы?»	1	13.11- 17.11.23

	Дыбыстары бойынша нысандарды топтастыру дағдысын бекіту, естіп қабылдауы мен зейінін дамыту, таныстыруды жалғастыру; саусақтың ұсақ бұлшық еттерінің қозғалысын жетілдіру.	Дидактикалық ойын: «Не артық?» Дидактикалық ойын: «Қай қолымда көп»		
«Адасқан суреттер »	Кесілген суреттерді орналастыруға үйрету. Дене бөліктері туралы түсінік қалыптастыру. Көрнекі қабылдауды, зейінді, ойлауды, есте сақтауды дамыту.	Дидактикалық ойын: «Менің денем » Дидактикалық ойын: «Адасқан суреттер »	1	20.11- 24.11.23
«Көліктер»	Қыстағы көліктердің күтімі. Табиғаттағы ауа-райының жағдайларын бақылау дағдыларын жетілдіру. Көліктерге күтім жасау дағдыларын қалыптастыру. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойын: «Көліктерді жинайық» Дидактикалық ойын: «Ақылды машиналар» Дидактикалық ойын: «Адамдар мен көлік жүргізушілері»	1	27.11- 01.12.23
Желтоқсан				
«Қатты-жұмсақ»	Балаларға қатты және жұмсақ заттарды сезуге және ажыратуға үйрету. Заттарды топтастыруды үйрету. Заттардың түсі, пішіні, өлшемі бойынша тануға үйрету.	«Не артық?» Дидактикалық ойын: «Не өзгерді?» Дидактикалық ойын: «Жалпы атауын ата»	1	04.12- 08.12.23
«Мұнара құру»	Балаларды құрылыс материалдарымен жұмыс жасауға үйрету, олардың түсін, пішінін, көлемін ажырата алуға дағдыландыру, мұғалімнің шарты бойынша құрылыс материалдарын кеністікте дұрыс орналастыра отырып мұнараны құрастыра білуге үйрету.	Дидактикалық ойын: «Мұнара жасайық» Дидактикалық ойын: «Үй тұрғызайық» Дидактикалық ойын: «Жұбын тап»	1	11.12- 15.12.23
«Қош келдің жаңа жыл !»	Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Тапсырмалар беру арқылы балалардың деңгейін анықтау .	Дидактикалық ойындар: «Не өзгерді?» «Зейінді бол»	1	18.12- 22.12.23

	Қыстың өзіне тән белгілері туралы білімдерін нақтылау және кеңейту. Қыс мезгілі, ерекшеліктері, қысқы мерекелер туралы түсінік беру. Жана жыл мерекесінің қалай тойлануын түсінік беру. Көру арқылы ойлау қабілеттерін зерттеу, таным деңгейін тексеру. Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	«Екінші жартысын тап» «Не артық?» «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды»		
«Қыстың ерекшелігі»	Қыс туралы түсініктерін нақтылау және тереңдету: ауа райы жағдайы, табиғат құбылыстары, өсімдіктердің жай-күйі. Жыл мезгілдерінің бір-бірінен айырмашылығы болатыны туралы білімдерін арттырып, өзара сыйластыққа тәрбиелеу. Балалардың өз сөзімен суреттеп, сөйлей білу қабілеттерін дамыту. Еңбекқорлыққа, табиғатты аялауға, әсемдікті көре білуге, сезінуге тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Қайсысы артық» дидактикалық ойын: «Аққала» Дидактикалық ойын: «Қайда не қоямыз».	1	25.12- 29.12.23
Диагностика	Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Баланың білім деңгейін анықтап, деңгейлік тапсырмалар даярлау. Қоршаған ортаға деген көзқарасын анықтау, таным деңгейін тексеру. Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойындар: «Не өзгерді?» «Зейінді бол» «Екінші жартысын тап» «Не артық?» «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды»	1	02.01- 05.01.24
Қантар				
«Менің сүйікті жануарым»	Үй жануарлары туралы түсініктерін жетілдіру. Жалпылау үшін елеулі белгілерін орнатуға үйрету: адамның қолына үйретілген, пайдасын тигізеді, адам оларға қамқорлық жасайды. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік,	Дидактикалық ойын: «Үй жануарлары» Дидактикалық ойын: «Ненің төлі жок?» Дидактикалық ойын: «Жануарларды қалай күту қажет?»	1	08.01- 12.01.24

	Қыстың өзіне тән белгілері туралы білімдерін нақтылау және кеңейту Қыс мезгілі, ерекшеліктері, қысқы мерекелер туралы түсінік беру. Жана жыл мерекесінің қалай тойлануын түсінік беру. Көру арқылы ойлау қабілеттерін зерттеу, таным деңгейін тексеру. Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	«Екінші жартысын тап» «Не артық?» «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды»		
«Қыстың ерекшелігі»	Қыс туралы түсініктерін нақтылау және тереңдету: ауа райы жағдайы, табиғат құбылыстары, өсімдіктердің жай-күйі. Жыл мезгілдерінің бір-бірінен айырмашылығы болатыны туралы білімдерін арттырып, өзара сыйластыққа тәрбиелеу. Балалардың өз сөзімен суреттеп, сөйлей білу қабілеттерін дамыту. Еңбекқорлыққа, табиғатты аялауға, әсемдікті көре білуге, сезінуге тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Қайсысы артық» дидактикалық ойын: «Аққала» Дидактикалық ойын: «Қайда не қоямыз».	1	25.12- 29.12.23
Диагностика	Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Баланың білім деңгейін анықтап, деңгейлік тапсырмалар даярлау. Қоршаған ортаға деген көзқарасын анықтау, таным деңгейін тексеру. Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойындар: «Не өзгерді?» «Зейінді бол» «Екінші жартысын тап» «Не артық?» «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды»	1	02.01- 05.01.24
Қантар				
«Менің сүйікті жануарым»	Үй жануарлары туралы түсініктерін жетілдіру. Жалпылау үшін елеулі белгілерін орнатуға үйрету: адамның қолына үйретілген, пайдасын тигізеді, адам оларға қамқорлық жасайды. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік,	Дидактикалық ойын: «Үй жануарлары» Дидактикалық ойын: «Ненің төлі жоқ?» Дидактикалық ойын: «Жануарларды қалай күту қажет?»	1	08.01- 12.01.24

	жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойын: «Төлін тауып бер»		
«Қыстайтын құстар»	Қыстайтын құстар туралы жалпы түсініктерін қалыптастыру, оларды елеулі белгілері бойынша ажыратуға үйрету. Балалардың қыстайтын құстар туралы түсініктерін кеңейту, құстарға камкор болуға үйрету, табиғатты сүйуге, аялай білуге тәрбиелеу. Құстарға деген камкорлық көзқарасын дамыту. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Құстарды қорғауға, жана-шырлыққа тәрбиелеу. Белсенділік, ұқыптылық, жауапкершілік, мейірім-ділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойын: «Құстарда жалпы не ұқсас» Дидактикалық ойын: «Қандай құс?» дидактикалық ойын: «Суреттерді құрастыр»	1	15.01- 19.01.24
«Жабайы аңдар әлемінде»	Жабайы аңдармен таныстыру. Жабайы аңдардың атын дұрыс айтуға үйрету. Сөздік қорын байыту, тіл мәдениетін жетілдіру. Жабайы аңдардың кейбір ерекшеліктерін салыстыру, қоректенуі туралы түсінік беру. Аңдардың кейбір ерекшеліктерін салыстыра айтуға, ажыратуға үйрету. Аңдардың өміріне қызығушылық тудыру. Жан-жануарларды қорғауға, камкор болуға, сүйіспеншілікпен қарауға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Аңдарды қоректендір» Дидактикалық ойын: «Жануарларды орналастыр» Дидактикалық ойын: «Дауысынан таны»	1	22.01- 26.01.24
«Ыдыс-аяқ»	Ыдыс - аяқтар олардың қандай материалдан жасалғандығы туралы ұғымдарын кеңейту, түрлерімен таныстыру. Ыдыстар маңызы, олардың қолданылуы жайлы сипаттап айтып беруге үйрету. Байланыстырып сөйлеуін дамыту. Балаларда танымдық қызығушылықты дамыту. Оларды дұрыс ұстауға, ұқыптылыққа,	Дидактикалық ойын: «Біздің ыдыстарымыз» Дидактикалық ойын: «Бұл қандай ыдыс – аяқ?». Дидактикалық ойын: «Түсі қандай?» Дидактикалық ойын: «Неден жасалған?».	1	29.01- 02.02.24

	тазалыққа тәрбиелеу.			
Ақпан				
«Дәм татып көрейік»	Тақырып бойынша иллюстрацияларды қарастыра отырып, адамдардың тамақ өнімдері туралы әңгімелесу. Қыста, суық мезгілде дұрыс тамақтану керектігін түсіндіру. Тамақтардың дәмін сезінуді дамыту. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік, ұқыптылық, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойын: «Жемістер мен көкөністерді ажырату» Дидактикалық ойын: «Тәтті ма, ащы ма?» дидактикалық ойын: «Суреттерді құрастыр»	1	05.02- 09.02.24
«Дыбысынан тап»	Балаларға құстардың, жануарлардың даусын ажыратуды үйрету. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	Дидактикалық ойын: «Кімнің баласы?» дидактикалық ойын: «Артығын тап» Дидактикалық ойын: «Көмекшілер»	1	12.02- 16.02.24
«Аяқ-киім түрлері»	Аяғымызды судан қорғайтын аяқ киімдер екенін түсіндіру, жыл мезгіліне қарай аяқ киімдер болатынын ажырату. Ұқыптылықпен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Ұқыптылыққа, жинақылыққа тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Сынарын тап» Дидактикалық ойын «Аяқ киімді безендір» Дидактикалық ойын: «Артығын тап»	1	19.02- 23.02.24
«Анамның мейрамы»	Аналарына көмектесу керектігін ұғындыру. Балаларды сепкішпен су шашуға, дымкыл жаккышпен өсімдіктердің шаңын сүртуге үйрету. Тақырыпқа байланысты әңгіме құрастыруды үйрету, ойлау қабілеті мен тілдерін дамыту. Ананы сыйлап, аялай білуге тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Мерекеге қуыршақты киіндір» Дидактикалық ойын «Гүлге су құямыз» Дидактикалық ойын: «Анамызға көмектесеміз»	1	26.02- 01.03.24
Наурыз				
«Аналарға арналған	Үлгіге сүйене отырып, моншақтарды түсі	Дидактикалық ойын:	1	04.03-

моншактар»	бойынша кезектестіруге үйрету. Балалардың заттардың саны, сапасы туралы білімдерін бекітуді жалғастыру, "катты", "жұмсақ" қасиеттерін ажырата білуге және атай білуге үйрету.	«Аналарға сыйлық» Дидактикалық ойын: «Түстерін ажырат» Дидактикалық ойын: «Моншактарды жина»		08.03.24
«Табиғат дауысы»	Дыбыстарды ажырата білуге үйрету. Есту қабілеті мен зейінін дамыту. Таныс заттар мен құбылыстарды олардың дыбыстық сипаттамаларына сәйкес бөлу. Зейінділікке тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Дұрыс тап» Дидактикалық ойын: «Не артық?»	1	11.03- 15.03.24
«Халық-өнердің қайнар көзі»	Балаларды көктемнің әртүрімен таныстыру (дала,өзен,орман), көктемнің әсемдігін көрсету. Наурыз туралы түсінік беру. Көктем мезгіліндегі табиғат сұлулығын байқай білуге тәрбиелеу. Наурыз - қазақ халқының жаңа жыл екенін түсіндіру.Білім, білік дағдысын дамыту. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Ұлттық салт - дәстүрлерді құрметтеуге тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Қазақ халқының салт -дәстүрлеріне саяхат» Ойын: «Асық» Дидактикалық ойын: «Сақина жасыру» Дидактикалық ойын: «Сикырлы ойын»	1	18.03- 22.03.24
«Көктем келді»	Көктем мезгілімен танысу. Табиғат құбылыстарын, табиғаттағы әсемдікке мән бере бақылауға үйрету, табиғат туралы түсініктерін молайту. Төрт түлік малдың төлдерін атау және оларды қалай шақыру керектігін айту.	Дидактикалық ойын «Бір-көп» Дидактикалық ойын: «Не артық?» Дидактикалық ойын: «Жыл мезгілдері»	1	25.03- 29.03.24
Сәуір				
«Ғарышқа саяхат»	Балалардың табиғаттағы мінез-құлық ережелері туралы білімдерін нақтылау. Табиғатқа және бір-біріне қамқорлық қарым - қатынасқа баулу. Балаларды қоршаған әлемді танудың маңыздылығы туралы түсінік-терін қалыптастыру. Есте сақтау қабілеттерін, ой-өрістерін,	Дидактикалық ойын: «Ұшактар ұшып жүр» Дидактикалық ойын: «Не ұшады?» Дидактикалық ойын: «Ұшты-ұшты»	1	01.04- 05.04.24

	зейіндерін, көріп тану қабілеттерін дамыту, дүние-танымдарын кеңейтіп, қиялдарын шарықтату. Табиғат сұлулығын сезінуге, оны қорғауға, батылдыққа, адамгершілікке, ұжыммен бірлесіп әрекет жасауға тәрбиелеу.			
«Жыл құстары»	Жыл құстары, көктем мезгілінде олардың тіршілігіндегі өзгерістер туралы түсінік беру. Құстар туралы алған түсініктерін нақтылау, сыртқы кейпін (түсі, дене құрылысы, тұмсығы), қоректенуін, қимыл-қозғалысы мен тіршілік әрекетін білу.	Дидактикалық ойын: «Не, қалай қоректенеді» Дидактикалық ойын: «Жыл құстары мен қыстайтын құстар»	1	08.04- 12.04.24
«Сұйық-қатты»	Су ас ты әлемі туралы білімдерін тереңдету. Дәстүрден тыс бейнелеу әдісін қолдана отырып, ұсақ қол моторикасын жаттықтыру, шығармашылық қабілетін дамыту. Табиғатқа сүйіспеншілікке тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Суреттерді ретіне қарай топтастыр» дидактикалық ойын: «Теңіз тұрғындары» Дидактикалық ойын: «Аквариум»	1	15.04- 19.04.24
«Гүлдер бағында»	Гүлдер әлемі туралы білімдерін тереңдету. Дәстүрден тыс бейнелеу әдісін қолдана отырып, ұсақ қол моторикасын жаттықтыру, шығармашылық қабілетін дамыту. Балаларды гүлдің кейбір қасиеттерімен таныстыру. Табиғатқа сүйіспеншілікке тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Суреттерді ретіне қарай топтастыр» Дидактикалық ойын: «Гүл шоқтары» Дидактикалық ойын: «Гүл түрлерін ата»	1	22.04- 26.04.24
Мамыр				
«Батырларға тағзым. Менің Қазақстаным!»	Білімділік: Балаларды патриоттыққа тәрбиелеу. Оларды жерін қорғаған қазақ батырларымен таныстыру. Бала бойында рухты көтеру. Патриотизмді, өз еліне деген мақтанш сезімін дамытуға үлес қосу. Балалардың туған жерін қорғау керек екенін түсіндіру.	Дидактикалық ойын: «Батырлардың құралын тап» Дидактикалық ойын: «Қандай болады?»	1	29.04- 03.05.24
«Жәндіктермен»	Балаларға жәндіктер туралы түсінік	Дидактикалық ойын: «Кім жылдам»	1	06.05-

танысайық»	калыптастыру. Жәндіктердің түрлерімен таныстыру. Жәндіктер мекендейтін жерлерді көрсету. Бұл зиянсыз тіршілік иесінің қаншалықты пайдалы және табиғатқа қажет екенін түсіндіру. Ой - өрісін, сана - сезімін дамыту. Туған ел, Отан туралы сөйлеу дағдыларын калыптастыру, сөздік қорын молайту, есте сақтау қабілеттерін арттыру. Бойында отан сүйгіштік қасиеттерін, өз еліміздің тәуелсіздігін қадірлей білуге, оны өз бетінше қорғай білуге тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Кім бірінші?» Дидактикалық ойын: «Мекенін тап»		10.05.24
«Жайдарлы жаз»	Жазда болатын өзгерістермен таныстыру. Жыл мезгілдерін ажыратуға үйрету. Табиғатқа сүйіспеншілікке тәрбиелеу. Есте сақтау қабілеттерін, ой-өрістерін, зейіндерін, көріп тану қабілеттерін дамыту, дүниетанымдарын кенейтіп, қиялдарын шарықтату. Табиғат сұлулығын сезінуге, оны қорғауға, батылдыққа, адамгершілікке, ұжыммен бірлесіп әрекет жасауға тәрбиелеу.	Дидактикалық ойын: «Жыл мезгілдері» Дидактикалық ойын: «Не өзгерді?» Дидактикалық ойын: «Қай мезгілде киеді?» «Екінші жартысын тап». «Не артық?» «Сандар қатарын тап»	1	13.05- 17.05.24
Диагностика	Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Тапсырмалар беру арқылы балалардың деңгейін анықтау. Көру арқылы ойлау қабілеттерін зерттеу, таным деңгейін тексеру. Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	Диагностикалық альбоммен жұмыс Максаты: баланың белсенділігін тексеру, ең жар сөздік қорын даму деңгейін анықтау Дидактикалық ойындар: «Не өзгерді?» «Зейінді бол» «Екінші жартысын тап». «Не артық?» «Сандар қатарын тап» «Қай түс жоғалды»	1	20.05- 24.05.24

Бекітемін

Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше
қажеттіліктері бар балаларға арналған
арнайы (түзетім) балабақшасының

меңгерушісі

А.О.Сеитова

«28»

08

2023-2024 оқ.ж

Интеллект бұзылысы бар балаларға арналған арнайы түзетім
қызметінің сенсорика бойынша «Ойын арқылы танып білейік»
атты мектепалды тобы балалары үшін
жұмыс бағдарламасы

Ақтөбе, 2023 жыл.

КММ «Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған облыстық арнайы (түзетім) балабақшасы» әдістемелік кеңесінде қаралып және бекітілді.

Авторлары – құрастырушылар:

Сейтова Асия Орынбасаровна – Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған

облыстық арнайы (түзетім) балабақшасының меңгерушісі

Таңжарбаева Нұрбақыт Бекболатқызы – Ақтөбе облыстық білім алуға ерекше қажеттіліктері бар балаларға арналған облыстық арнайы (түзетім) балабақшасының дефектолог маманы

Пікір берушілер:

Н.Ж. Жалғас - Ақтөбе облыстық ғылыми – тәжірибелік орталығының инклюзивтік білім беру және тәрбие бөлімінің әдіскері

Оспанова А.С. - Қазақ Ұлттық қыздар педагогикалық университетінің профессоры, педагогика ғылымдарының докторы.

Бұл құралда интеллект бұзылымы бар балалар үшін сенсорика бойынша арнайы түзеу оқу қызметінің бағдарламасы ұсынылған. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жүргізілетін түзету- педагогикалық жұмысының мазмұны, әдістері мен тәсілдері сипатталған, үлгілік тақырыптық жоспары құрылған.

Құрал арнайы білім беру мекемелеріндегі дефектологтарға, ерекше білім беру қажеттіліктері бар мектеп жасына дейінгі балалармен жұмыс жасайтын тәрбиешілерге арналған.

Түсінік хат

«Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 5 мамырдағы №182 бұйрығы

«Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу жоспарларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2012 жылғы 20 желтоқсандағы № 557 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 12 мамырдағы № 195 бұйрығы «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің м.а 2016 жылғы 12 тамыздағы №499 бұйрығы. Тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Білім және ғылым министрінің 29.12.2018 № 721 бұйрығына сүйене отырып келесідей бағдарлама құрылды.

Дефектологиялық топтардағы түзету - тәрбие жұмыстарының сәттілігі қатаң және алдын-ала ойластырылған жүйемен анықталады. Ал, бұл дегенің барлық оқу процесін және балалардың бүкіл іс-әрекеттерін түзету.Бағдарламадағы ұсынылған ойын арқылы балаларды білім алуға, оқуға қызықтыра отырып, тұлғалы дамуын қалыптастыруға болады. Мазмұны бойынша барлық дидактикалық ойындар оқушылардың ақыл – ой белсенділігін қалыптастырудың маңызды құралы бола отырып, олардың бағдарлама материалының негізгі тақырыптары бойынша алған білімдерін тереңдете түседі, әрі пысықтауды көздейді. Бұл ойындар балалардың сабақ үстіндегі жұмысын түрлендіре түседі, олардың пәнге деген қызығушылығын оятып, ынта – ықылас қоюына баулиды және оқушылардың зейінін, ойлау, зерде үрділерін дамытады. Балалақшада балаға білім беріп қана қоймай, оны жалпы дамыту, яғни сөйлеу, оқу, қоршаған орта жөнінде дұрыс көзқарас қалыптастыру, жағдайларды объективті түрде бақылап, талдау жасауға үйрету, ойын дұрыс айтуға, салыстыра білуге дәлелдеуге, сөйлеу мәдениетіне үйретеді.Сондай-ақ, ойын әрекетінің бала психикасының толыққанды, жан-жақты дамуына, олардың сөйлесуіне, құрдастарымен және ересектермен қарым-қатынас жасау тәжірибесіне әсер етуін, оқу әрекетіне қызығушылық тудыруы қажеттілігін де ескерген жөн.

Бағдарламаның мазмұны: Баланың таным қабілетін, білімін жүйелеу, ойын және жаттығулар арқылы байланыстырып сөйлеу тілін дамыту,фонематикалық түсініктерін дамыту,басқа тапсырмаларға логикалық көшу,қызығушылығын арттыру.

Бағдарламаның мақсаты:

- ойын арқылы логикалық ойлай білуге үйрету;
- әрі қарай өз бетімен бейімделуін қалыптастыру;
- ойын және жаттығулар арқылы байланыстырып сөйлеу тілін дамыту.

Міндеттері:

- адамгершілік пен ойлау дағдысын қалыптастыру;
- ойлау мәнеріне ден қою;
- баланы жан-жақты етіп тәрбиелеу;
- таным қабілеттерін дамыту.

Күтілетін нәтиже:

- адамдардың өмір сүру ортасын танып-білу, қоршаған ортадағы барлық түсініктермен танысу, оларға тән айырмашылықтарды ажырата алу.
- айналасына адамгершілікпен және қамқорлықпен қарауға тәрбиелейді.

Келтірілген мысалдар мен қолданылған әдістемелер баланың сөйлеу тілінің дамуын, фонематикалық түсініктерін дамыту

Бағдарламадағы ойындар баланың сөйлеу, есту мүшелеріне , ойлау, зейін, түйсіну,қабілеттеріне тікелей әсер етеді.Ойынның көмегімен бала өз ойын еркін жеткізе алумен қатар , берілген сұрақтарға жауап беруге үйретеді.

Бағдарлама мерзімі мен ұзақтығы: «Ойын арқылы танып білейік!» бағдарламасы ересек топ балаларына арнап құрылған.

Тақырыптық жоспар

«Түрлі-түсті шаршы»	Қол моторикасын дамыту, баланың ойлау қабілетін дамыту.(ойыншықтарды құрастыру). Түрлі-түсті кубиктерді тізіп, бір-бірінің үстіне қойып үйрету. Түстерді атауға, салыстыруға жаттықтыру; берілген тапсырманы орындауға ынталандыру; достық қарым-қатынастарын тәрбиелеу.	1
«Түстерді бірге үйренейік »	Баланың даму деңгейін, пішін, түс, көлем туралы түсінігін анықтау және логикалық ойлау қабілеттерін дамыту. Балалардың оқу қызметіне қызығушылығын арттыру. Пішінді түсті ажыратып, ұқыпты жұмыс істеуге дағдыландыру.	1
«Үй құрылысының ретін көрсет»	Үй құрастыру арқылы үйдің бір және бірнеше қабатты түрлерімен және олардың бөліктерімен таныстыру, қағаздан үйді құрастыра білуге үйрету және балаларды бірізділікке жұмыс жасай білуге, ұқыптылыққа тәрбиелеу.	1
«Көңілді адамдар»	Адамдардың көңіл күйлерін ажырата білу. Адам дене мүшелерін атап айтуға, қолмен көрсетуге үйрету.	1
«Сиқырлы сандық »	Сандық ішіндегі заттарды сипап сезу арқылы ұсақ моторикасын, сезім мүшелерін дамыту. Баланы еңбекқорлыққа, шапшаңдылыққа тәрбиелеу.	
«Күздің әсем гүл шоқтары»	Балалардың күз туралы білімін қалыптастыру. Күзгі табиғат ерекшеліктерімен таныстыру. Көкөністер мен жемістерді ажырата білу. Табиғатқа қамқор болуға ,оны аялауға тәрбиелеу.	1
«Жидектер мен саңырауқұлақтар»	Балаларды саңырауқұлақтармен таныстыру (саңырауқұлақтардың түрлері, қайда өсетіні, қасиеттері, улы саңырауқұлақтар жеуге жарамдыларынан қалай ерекшеленеді). Саңырауқұлақтардың өсуіне қажетті жағдайларды түсіндіру. Балалардың сөздік қорын байыту (терекқұлақ, қайың саңырауқұлақ).Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту.Белсенділік, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	1
«Ыдыс-аяқ дүкені»	Балаларды ыдыс түрлерімен таныстыру. Тамақты төкпей шашпай ішуге, ұқыптылыққа, тазалыққа ептілікке тәрбиелеу.	1
«Ыстық-мұздай»	Балаларды ыстық заттардан мұздай заттарды айыра білуге үйрету. Ыстық заттарды қолмен ұстауға болмайтыны туралы айту. Балаларды мұқият болуға және бір біріне қамқор болуға тәрбиелеу.	1
«Биік-аласа»	Биік-аласа, бір-көп ұғымдармен таныстыру. Жоғары мен төменді бір бірінен ажырата білуге үйрету. Заттардың бір зат және көп зат екенін айыра білуді үйрету. Қоршаған ортадан бір және көп затты таба білуді дамыту. Шыдамдылыққа, қызығушылыққа тәрбиелеу.	1
«Ненің дауысы?»	Жануарлардың, машиналардың дыбыстарын ажырата білуге үйрету. Дыбыстары бойынша нысандарды топтастыру дағдысын бекіту, естіп қабылдауы мен зейінін дамыту, таныстыруды жалғастыру; саусақтың ұсақ бұлшық еттерінің қозғалысын жетілдіру.	1
«Адасқан суреттер »	Кесілген суреттерді орналастыруға үйрету. Дене бөліктері туралы түсінік қалыптастыру. Көрнекі қабылдауды, зейінді, ойлауды, есте сақтауды дамыту.	1
«Көліктер»	Қыстағы көліктердің күтімі. Табиғаттағы ауа-райының жағдайларын бақылау дағдыларын жетілдіру. Көліктерге күтім жасау дағдыларын қалыптастыру. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту.Белсенділік, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыла-рын қалыптастыру.	1

«Қатты-жұмсақ»	Балаларға қатты және жұмсақ заттарды сезуге және ажыратуға үйрету. Заттарды топтастыруды үйрету. Заттардың түсі, пішіні, өлшемі бойынша тануға үйрету.	1
«Мұнара құру»	Балаларды құрылыс материалдарымен жұмыс жасауға үйрету, олардың түсін, пішінін, көлемін ажырата алуға дағдыландыру, мұғалімнің шарты бойынша құрылыс материалдарын кеңістікте дұрыс орналастыра отырып мұнараны құрастыра білуге үйрету.	1
«Қош келдің жаңа жыл !»	Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Тапсырмалар беру арқылы балалардың деңгейін анықтау. Қыстың өзіне тән белгілері туралы білімдерін нақтылау және кеңейту. Қыс мезгілі, ерекшеліктері, қысқы мерекелер туралы түсінік беру. Жаңа жыл мерекесінің қалай тойлануын түсінік беру. Көру арқылы ойлау қабілеттерін зерттеу, таным деңгейін тексеру. Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	1
«Қыстың ерекшелігі»	Қыс туралы түсініктерін нақтылау және тереңдету: ауа райы жағдайы, табиғат құбылыстары, өсімдіктердің жай-күйі. Жыл мезгілдерінің бір-бірінен айырмашылығы болатыны туралы білімдерін арттырып, өзара сыйластыққа тәрбиелеу. Балалардың өз сөзімен суреттеп, сөйлей білу қабілеттерін дамыту. Еңбекқорлыққа, табиғатты аялауға, әсемдікті көре білуге, сезінуге тәрбиелеу.	1
Диагностика	Баланың ойлау қабілетін тексеру, қызығушылығын ояту. Баланың білім деңгейін анықтап, деңгейлік тапсырмалар даярлау. Қоршаған ортаға деген көзқарасын анықтау, таным деңгейін тексеру. Балаларды бауырмалдыққа, ұқыпты болуға, татулыққа, өзара сыйластыққа, жанашырлыққа тәрбиелеу.	1
«Менің сүйікті жануарым»	Үй жануарлары туралы түсініктерін жетілдіру. Жалпылау үшін елеулі белгілерін орнатуға үйрету: адамның қолына үйретілген, пайдасын тигізеді, адам оларға қамқорлық жасайды. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	1
«Қыстайтын құстар»	Қыстайтын құстар туралы жалпы түсініктерін қалыптастыру, оларды елеулі белгілері бойынша ажыратуға үйрету. Балалардың қыстайтын құстар туралы түсініктерін кеңейту, құстарға қамқор болуға үйрету, табиғатты сүюге, аялай білуге тәрбиелеу. Құстарға деген қамқорлық көзқарасын дамыту. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Құстарды қорғауға, жана-шырлыққа тәрбиелеу. Белсенділік, ұқыптылық, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	1
«Жабайы аңдар әлемінде»	Жабайы аңдармен таныстыру. Жабайы аңдардың атын дұрыс айтуға үйрету. Сөздік қорын байыту, тіл мәдениетін жетілдіру. Жабайы аңдардың кейбір ерекшеліктерін салыстыру, қоректенуі туралы түсінік беру. Аңдардың кейбір ерекшеліктерін салыстыра айтуға, ажыратуға үйрету. Аңдардың өміріне қызығушылық тудыру. Жан-жануарларды қорғауға, қамқор болуға, сүйіспеншілікпен қарауға тәрбиелеу.	1
«Ыдыс-аяқ»	Ыдыс - аяқтар олардың қандай материалдан жасалғандығы туралы ұғымдарын кеңейту, түрлерімен таныстыру. Ыдыстар маңызы, олардың қолданылуы жайлы сипаттап айтып беруге үйрету. Байланыстырып сөйлеуді дамыту. Балаларда танымдық қызығушылықты дамыту. Оларды дұрыс ұстауға, ұқыптылыққа, тазалыққа тәрбиелеу.	1
«Дәм татып көрейік»	Тақырып бойынша иллюстрацияларды қарастыра отырып, адамдардың тамақ өнімдері туралы әңгімелесу. Қыста, суық мезгілде дұрыс тамақтану керектігін түсіндіру. Тамақтардың дәмін сезінуді дамыту.	1

	Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік, ұқыптылық, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	
«Дыбысынан тап»	Балаларға құстардың, жануарлардың даусын ажыратуды үйрету. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Белсенділік, жауапкершілік, мейірімділік, достық, бірлесу дағдыларын қалыптастыру.	1
«Аяқ-киім түрлері»	Аяғымызды судан қорғайтын аяқ киімдер екенін түсіндіру, жыл мезгіліне қарай аяқ киімдер болатынын ажырату. Ұқыптылықпен жұмыс істеу дағдыларын қалыптастыру. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Ұқыптылыққа, жинақылыққа тәрбиелеу.	1
«Анамның мейрамы»	Аналарына көмектесу керектігін ұғындыру. Балаларды сепкішпен су шашуға, дымқыл жакқышпен өсімдіктердің шаңын сүртуге үйрету. Тақырыпқа байланысты әңгіме құрастыруды үйрету, ойлау қабілеті мен тілдерін дамыту. Ананы сыйлап, аялай білуге тәрбиелеу.	1
«Аналарға арналған моншақтар»	Үлгіге сүйене отырып, моншақтарды түсі бойынша кезектестіруге үйрету. Балалардың заттардың саны, сапасы туралы білімдерін бекітуді жалғастыру, "қатты", "жұмсақ" қасиеттерін ажырата білуге және атай білуге үйрету.	1
«Табиғат дауысы»	Дыбыстарды ажырата білуге үйрету. Есту қабілеті мен зейінін дамыту. Таныс заттар мен құбылыстарды олардың дыбыстық сипаттамаларына сәйкес бөлу. Зейінділікке тәрбиелеу.	1
«Халық-өнердің қайнар көзі»	Балаларды көктемнің әртүрімен таныстыру (дала, өзен, орман), көктемнің әсемдігін көрсету. Наурыз туралы түсінік беру. Көктем мезгіліндегі табиғат сұлулығын байқай білуге тәрбиелеу. Наурыз - қазақ халқының жаңа жыл екенін түсіндіру. Білім, білік дағдысын дамыту. Зейін, есте сақтау, ойлау қабілеттерін дамыту. Ұлттық салт - дәстүрлерді құрметтеуге тәрбиелеу.	1
«Көктем келді»	Көктем мезгілімен танысу. Табиғат құбылыстарын, табиғаттағы әсемдікке мән бере бақылауға үйрету, табиғат туралы түсініктерін молайту. Төрт түлік малдың төлдерін атау және оларды қалай шақыру керектігін айту.	1
«Ғарышқа саяхат»	Балалардың табиғаттағы мінез-құлық ережелері туралы білімдерін нақтылау. Табиғатқа және бір-біріне қамқорлық қарым - қатынасқа баулу. Балаларды қоршаған әлемді танудың маңыздылығы туралы түсініктерін қалыптастыру. Есте сақтау қабілеттерін, ой-өрістерін, зейіндерін, көріп тану қабілеттерін дамыту, дүние-танымдарын кеңейтіп, қиялдарын шарықтату. Табиғат сұлулығын сезінуге, оны қорғауға, батылдыққа, адамгершілікке, ұжыммен бірлесіп әрекет жасауға тәрбиелеу.	1
«Жыл құстары»	Жыл құстары, көктем мезгілінде олардың тіршілігіндегі өзгерістер туралы түсінік беру. Құстар туралы алған түсініктерін нақтылау, сыртқы кейпін (түсі, дене құрылысы, тұмсығы), қоректенуін, қимыл-қозғалысы мен тіршілік әрекетін білу.	1
«Сұйық-қатты»	Су ас ты әлемі туралы білімдерін тереңдету. Дәстүрден тыс бейнелеу әдісін қолдана отырып, ұсақ қол моторикасын жаттықтыру, шығармашылық қабілетін дамыту. Табиғатқа сүйіспеншілікке тәрбиелеу.	1
«Гүлдер бағында»	Гүлдер әлемі туралы білімдерін тереңдету. Дәстүрден тыс бейнелеу әдісін қолдана отырып, ұсақ қол моторикасын жаттықтыру, шығармашылық қабілетін дамыту. Балаларды гүлдің кейбір қасиеттерімен таныстыру. Табиғатқа сүйіспеншілікке тәрбиелеу.	1
«Батырларға тағзым. Менің Қазақстаным!»	Білімділік: Балаларды патриоттыққа тәрбиелеу. Оларды жерін қорғаған қазақ батырларымен таныстыру. Бала бойында рухты көтеру. Патриотизмді, өз еліне деген мақтаныш сезімін дамытуға үлес қосу. Балалардың туған жерін қорғау керек екенін түсіндіру.	1

«Жәндіктермен танысайық»	Балаларға жәндіктер туралы түсінік қалыптастыру. Жәндіктердің түрлерімен таныстыру. Жәндіктер мекендейтін жерлерді көрсету. Бұл зиянсыз тіршілік иесінің қаншалықты пайдалы және табиғатқа қажет екенін түсіндіру. Ой - өрісін, сана - сезімін дамыту. Туған ел, Отан туралы сөйлеу дағдыларын қалыптастыру, сөздік қорын молайту, есте сақтау қабілеттерін арттыру. Бойында отан сүйгіштік қасиеттерін, өз еліміздің тәуелсіздігін қадірлей білуге, оны өз бетінше қорғай білуге тәрбиелеу.	1
«Жайдарлы жаз»	Жазда болатын өзгерістермен таныстыру. Жыл мезгілдерін ажыратуға үйрету. Табиғатқа сүйіспеншілікке тәрбиелеу. Есте сақтау қабілеттерін, ой-өрістерін, зейіндерін, көріп тану қабілеттерін дамыту, дүниетанымдарын кеңейтіп, қиялдарын шарықтату. Табиғат сұлулығын сезінуге, оны қорғауға, батылдыққа, адамгершілікке, ұжыммен бірлесіп әрекет жасауға тәрбиелеу.	1

Тыныс алу жаттығулары

Тыныс алу жаттығулары – әдемі сөйлеудің, денсаулық кепілінің басты негізі

Тыныс алу – адам тәнінің аса маңызды қызметтерінің бірі болып табылады. Тыныс алу жаттығуының балалар денсаулығы үшін пайдасы өте зор. Себебі дұрыс тыныс ала отырып баланың сөйлеу тілі де кезегімен қалыптасады. Көбінесе тыныс алу жаттығуы дизартрия, кекештену және басқа да сөйлеу ауытқуларынан зардап шегетін балаларға көп көмегін тигізеді.

Кешенді тыныс алу жаттығулары әдеттегідей күнделікті ҮІӨ кезінде және қосымша уақыттарда бірнеше рет өткізіледі.

- Алдымен жаттығу үлкендер көмегімен орындалса, кейіннен өз бетімен орындалады.
- Жүргізуші ретінде, бала ретінде балалар кезектесіп өткізеді. Орындалу уақыты - 5 мин.
- Алғашында жеңіл түрінен басталып, күрделі түріне ауысады.

Тыныс алу жаттығулары бұл – балалардың да және үлкендердің де денсаулығын нығайтуға арналған. Біз бала бақшада тыныс алу жаттығуларын жалпы дене шынықтыру және таңертеңгі жаттығулардан күнделікті ұйқыдан соғ жасатамыз. Таңертеңгі жаттығулардан соң мысалы: біз 2 – 3 тыныс алу жаттығуын жасауды ұсынамыз. Жаттығу жетісіне бір рет алмастырылады.

Тыныс алу жаттығуларына ең алғашқы даярлық – бұл балалардың жеңіл әрі ыңғайлы киінуі. Ал күндізгі ұйқыдан соң іш киімінде ғана болған жөн. Ең негізгі шарт бөлме ауасын желдету. Төмендегі тыныс алу жаттығуларын сіздерге ұсынамыз

Саусақ жаттығулары

Саусақ жаттығуы - бұл ұрпақтан ұрпаққа жалғасын тауып келе жатқан әрі үлкен бар мәдени шығармашылық. Саусақ ойыны саусақтардың көмегімен қандай да болмасын ертегіні немесе өлең шумағын сахналау болып табылады. Саусақ ойыны арқылы баланың сөйлеуге деген талпынысы, қабілеті дамып, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашады. Саусақ ойынын ойнай отырып балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстары, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады.

Саусақтарының қозғалыс – қимылына қарап бала қуанады, шаттанады, сөзді айтуға тырысады және өлеңдегі үйренген сөз шумақтарын қайталап айта отырып есінде сақтайтын болады.

Сонымен қатар балалар екі қолын қимылдата отырып оң, сол, жоғары, төмен т.б. түсініктерді бағдарлай алуды үйренеді. Тіл кемістігі кездесетін балалардың жалпы қимылдары, соның ішінде саусақ бұлшық етінің қимылдары жеткілікті деңгейде дамиды. Сөйлеу тілі мүшелері әрекетінің қозғалуларының дамуымен тығыз байланыста болғандықтан, бала қолының ептілігін толық жетілдіру, түзету тәрбие жұмысын жүйелі жүргізуді

Саусақ ойыны — бұл ұрпақтан ұрпаққа жалғасын тауып келе жатқан, әрі үлкен мәні бар мәдени шығармашылық.

Саусақ ойыны — саусақтардың көмегімен қандай да болмасын ертегіні немесе өлең-тақпақ шумағын сахналау болып табылады.

Саусақ ойыны арқылы баланың сөйлеуге деген талпынысы, қабілеті дамып, ынтасы артады және шығармашылық әрекетіне жол ашылады. Саусақ ойынын ойнай отырып, балалар қоршаған ортадағы заттар мен құбылыстарды, жан-жануарларды, құстарды және ағаштарды бейнелей алады. Саусақтарының қозғалыс-қимылына қарап, бала қуанады, шаттанады, сөзді айтуға тырысады және өлеңдегі үйренген сөз шумақтарын қайталап айта отырып, есінде сақтайтын болады. Сонымен қатар балалар екі қолын қимылдата отырып, оң, сол, жоғары, төмен т.б. түсініктерді бағдарлай алуды үйренеді.

Ал тіл кемістігі кездесетін балалардың жалпы қимылдары, соның ішінде саусақ бұлшық етінің қимылдары жеткілікті деңгейде дамымайды.

Сөйлеу тілі мүшелері әрекетінің қозғалуларының дамуы қол саусақтарының нәзік, қимылдарының дамуымен тығыз байланыста болғандықтан, бала қолының ептілігін толық жетілдіру, түзету — тәрбие жұмысын жүйелі жүргізуді қалайды.

Саусақ ойынын балабақшада және үй жағдайында әсерлі, көңілді түрде ұйымдастыруға болады. Алдымен балаларға саусақ ойыны түсіндіріледі, әр қимылы көрсетіледі

«Саусақтар сәлемдеседі»

Ойынын алайық. Мұнда бас бармақ ұшы әр саусақтың ұшымен кезекпен түйіседі.

«Адамдар келеді». Оң қолдың сұқ саусағы мен ортаңғы саусақтарын жүгірген тәрізді етіп қимылдатады, Сонымен бірге халық арасында кеңінен тарап жүрген «қуырмаш» ойыны да саусақтардың нәзік қимылын жетілдіруге бағытталған.

Балалар осындай саусақ ойынын ойнай отырып, өлең шумағын қызыға айтады.

«Моншақ».

Қызыл-сары көк моншақ,

Мен жасаймын көп моншақ.

Мұнда қатар екі қолдың бас бармағымен сақсаусақтарының ұшын түйістіре отырып, моншақ тәрізді бейнелейді, әрі оларлы тізбектеп қатарға тізе бастайды. Қимылмен моншақ пішінін жасайды. Екі қолмен қатар жасай отырып, саусақтарды тізбектейді.

Сонымен қатар қол саусақтары қимылын жетілдіру үшін ұсақ таяқшалардан, жемістістердің дәндерінен, түймелерден әртүрлі бейнелерді тізбектеп жасау балалар үшін өте қызықты әрекет, әрі қол бұлшық етін дамытуға үлкен көмегін тигізеді.

Сонымен саусақ ойындарын жүргізу арқылы балалардың саусақтарының нәзік қимылдары мен бұлшық еттерінің жетілуімен бірге, олардың сөйлеу тілі мен ойлау қабілеттері дамитын болады және кейін жазу шеберлігін ойдағыдай меңгеруіне дайындайды. Төмендегі көрсетіліп отырылған саусақ ойындарын балалар ақындарының өлең-тапқартарымен байланыстырып, ұсынуға болады.

«Кім келді?»

Қане, қане кім келді? Біз, біз, біз!
Апа, апа, бұл сіз бе? Иә, иә, иә!
Әке, әке бұл сіз бе? Иә, иә, иә!
Ағатайым, бұл сіз бе? Иә, иә, иә!
Қарындасым, бұл сен бе? Иә, иә, иә!
Біздер тату жанұя Иә, иә, иә!

Орындалуы:

1. Екі қолдың басбармақтарының ұштарын соғады.
2. Екі қолдағы басбармақтарды қосып ұстап, қалған саусақ ұштарын бір мезгілде соғады.
3. Екі қолдың басбармақтарының ұштарын соғады.
4. Сұқ саусақтардың ұштарын соғады.
5. Екі қолдың басбармақтарының ұштарын соғады.
6. Ортаңғы саусақтардың ұштарын соғады.
7. Екі қолдың басбармақтарының ұштарын соғады.
8. Аты жоқ саусақтардың (шылдыр шүмек) ұштарын соғады.
9. Екі қолдың басбармақтарының ұштарын соғады.
10. Кішкене саусақтардың ұштарын соғады.
11. Барлық саусақтардың ұшымен бірге соғады.
12. Алақандарымен шапалақтайды.

Ойын.

«Қолтырауын»

Қолтыруын қонақ күтуде
Тістері тура шегедей
-Бұл жерден қой өтпеді ме?
Деп сұрадым ойын білмекке
Ал ол болса тымпиып жатыр
Көзін қысып қылпиып жатыр

Орындалуы:

1. Екі қолдың саусақтарын түйіп қайта ашып қалады.
2. Саусақтарын ашқан күйі оң алақанды сол алақанның үстіне беттестіре саусақтарды сәл дөңгелете «қолтырауынның аузын ашқан сияқты» ашып-жабады.
3. Қолдарды төмен бос тастап, иықты жоғары көтереді.
4. Алақандарын бір-біріне ысқылайды.
5. Көздерін қысады.

Ойын. «Үкі»

Орманда қараңғы
Бәрі-бәрі ұйқыда
Үкі ғана ұйықтамапты
Маңғазданып отыр қатты

Әрі-бері отырды да
Қараңғыға қанат қақты.
Орындалуы:

1. Екі қолдың білезіктерін біріктіре саусақтарды жан-жаққа ашады. («Орман»)
2. Алақандарын беттестіре жақтарына таянып «ұйқыға кетеді».
3. Бас бармақ пен сұқ саусақтың біріктіре дөңгелентіп көздеріне қояды («үкінің көздері»).
4. Қолдарын артқа жинап, кеуделерін көтереді («маңғаз үкі»).
5. Қолдарын жан-жаққа жая ұшып, басқа орынға ауысады.

Қолға, алып шарды,
Үрлеймін мен былай.
Уф-ф-ф,
Үрлеймін деп қатты,
Жарып алдым шарды.
Пах.

Бір саусағым тіпті де,
Үстай алмас жіпті де.
Екі саусақ бірікті,
Ине қолға ілікті.
Үш саусағым орайды,
Жүгіртеді қаламды.
Өнерлі екен он саусақ,
Қала салсақ, жол салсақ.

Бармақ болып жұмысқа,
Қырға шықты құмырсқа,
Тоңып кетіп аяғы,
Қырға қайтып шығады.
Ой – ой – ой,
Әне аю келеді.
Құмырсқаны көреді.
Енді қайтып құтылар,
Илеуіне тығылар.

Шарты: Қиярдың інісін ініскеу арқылы қандай көкөніс екенін ажырат.

2. «Апельсиннің інісін ажырат»

Шарты: Апельсиннің інісін ініскеу арқылы қандай жеміс екенін ажырат.

3. «Жапырақтарды ұшыр»

Шарты: Мұрынмен терең дем алып, ауызбен дем шығару арқылы кішкентай жапырақтарды үрлеп ұшыру.

4. «Шарды үрлейміз»

Шарты: бала шарды алып, алдымен қатты, сонан соң жаймен үреді.

5. «Терезенің жапқыштарын үрлеп ұшыр»

Шарты: үйдің терезе жапқыштарын балалар жеке-жеке үрлеп ұшырады.

6. «Шәйді суыт»

Шарты: кеседегі шәйді балалар үрлеп суытады. Ондағы шәйдің ыстық екендігі айтып түсіндіріледі. Суытып болған соң оны ішіп, дәміне тамсанады.

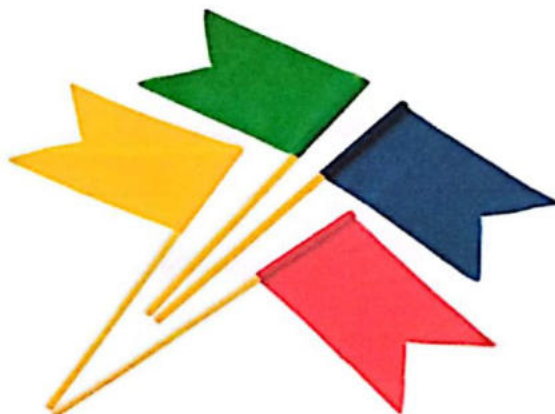
7. «Қарды үрлеп ұшыр»

Шарты: балалар ақ қарларды жеке-жеке үрлеп ұшырады. «Қар жаймен жауып тұр» деген кезде жай ұшырады, ал «боран соғып тұр» деген кезде қаттырақ ұшырады. Мұрынмен терең тыныс алып, ауызбен жай дем шығарады..

8. «Жалаушаларды ұшыру, көкке көтеру»

Шарты: түрлі-түсті кішкентай жалаушаларды балалар үрлеп ұшырады..

Дамытушы ойындар

«Саяхатшы ойыншық»

Мақсаты: Пішіндер туралы білімдерін кеңейту.

Ойыншылар саны: 10-15 бала.

Керекті құралдар: Геометриялық пішіндер, көкөністер, ойыншық қоян.

Ойын барысы: Бала өзіне ұнайтын ойыншықты алып ортаға шығады.

Айналасына әр түрлі түстегі пішіндердің қоямыз.

Тапсырма Балаға кеңістікте қайдай бағытта қалай жүру керек екенін айтып отырамыз.

Саяхат барысында кездескен пішіндерді атау керек. Мысалы . Алмастың ойыншығы / қояны/ орманды аралауға шығыпты.

Бір кезде адасып қалады. Үйге бару үшін бірлесе тапсырманы орындайық

1. Алмас қояныңмен бірге алдыға қарай 3 қадам жүресің. Қандай пішінді

кездестірдіңдер? 2. Оңға жүрсең алдыңнан бақшада өсіп тұрған көкөністерді кездестіресің.

Қоян сәбізді ұнатады. Сәбіздерді сопақша ыдыстарға жинап алайық. 3. Солға жүрсең ойыншығыңа арналған әдемі үйшік тұр.

Шатыры қандай пішінге ұқсайды?

«Көжекті жасыр»

Мақсаты: Төрт мүмкіндіктің ішінен екі берілген нысанды таңдауға үйрету.

Ойыншылар саны: 5-6 бала.

Керекті құралдар: Екі түске бөлінген карточкалар (алаңқайлар), көжектер: қызыл, көк (әр балаға әр түстен).

Ойынның барысы: Балалар көжекті екі түске бөлінген алаңқайларға орналастыру керек.

«Макарон моншақтар»

Мақсаты: Балаларға моншақ жасауды үйрету.

Ойыншылар саны: 10-15 бала.

Керекті құралдар: Әр балаға түрлі түске боялған макарон өнімі жіне жіп.

Ойынның барысы: әр балаға макарон өнімдерінен тізбектелген моншақтар үлгідегідей беріледі. Үлгідегідей етіп, әр-түрлі түсте боялған үш түрлі көлемдегі макарон өнімдерінен жасалған моншақтарды жіпке тізбектейді.

«Шыршаны безендір»

Мақсаты: Заттың түсің ажырата білу, тәрбиеші сұрағын дұрыс түсіне білу.

Геометриялық пішіндер жайлы түсініктерін кеңейту.

Ойыншылар саны: 5-6 бала.

Керекті құралдар: Шырша, түрлі түсті пішіндер.

Ойынның барысы: Балалар шыршаны қызыл, жасыл, сары, көк түсті пішіндермен безендіру керек. Әрбір ойыншықтың пішінің сұрайды.

(үшбұрыш, төртбұрыш, дөңгелек).

«Балықты ұста»

Мақсаты: балаларға заттың түсін дұрыс ажыратып, атай білуге үйрету.

Ойыншылар саны: 5-6 бала.

Керекті құралдар: Аквариум, түрлі түсті балықтар, қармақ.

Ойынның барысы: Тәрбиеші балаларға балықты қармақпен ұстап, қармаққа түскен балықтың түсін атауды сұрайды. Содан кейін балықтың түсіне сәйкес топта қандай зат бар екенін атауды сұрайды.

«Кілтті тап»

Мақсаты: Балаларды түстерді, геометриялық пішіндерді ажырата білуге үйрету, көру, ойлау қабілеттерін арттыру.

Ойыншылар саны: 5-10 бала.

Керекті құралдар: Түрлі – түсті құлып суреттері және геометриялық пішіндер.

Ойынның барысы: Балаларға қызыл, көк, сары, жасыл, құлыптарды тарату, балалар олардың кілттерін, яғни кілттерді түстеріне сәйкес табуы керек.

Қорытынды.

Дефектолог маманы жыл соңында осы жастағы балаларда келесі қасиеттердің дамуына ықпал етеді:

Мектеп жасына дейінгі балаларда танымдық қабілеттері мен сөйлеу тілін дамыту жұмыстарының өзектілігі қазіргі шындықпен байланысты. Біз тез өзгеретін әлемде, ақпарат, компьютерлер, спутниктік теледидар, ұялы байланыс, интернет дәуірінде өмір сүріп жатырмыз. Ақпараттық технологиялар бізге жаңа мүмкіндіктер береді. Біздің бүгінгі тәрбиеленушілерімізді қызықты болашақ күтіп тұр. Олар сәтті болуы үшін, үнемі өсіп келе жатқан ақпарат ағынына шебер бағдарлану үшін оларды ақпаратты оңай және тез қабылдауға, оны талдауға, жаңасын игеруде қолдануға, әртүрлі жағдайларда ерекше шешімдер табуға үйрету керек. Білім беруді дамытудың заманауи тенденцияларына сәйкес біз балабақшадан білім беру процесіне қызығушылық танытатын, белсенді, белсенді, қызығушылық танытатын, зияткерлік және жеке мәселелерді шеше алатын, сонымен қатар оқу іс – әрекетінің әмбебап алғышарттарын ережеге сәйкес жұмыс істей алатын адамды босатуымыз керек. Тәрбиеленуші алғашқы ұйымдастырылған оқу іс-әрекеттерінен бастап қиындықтарға тап болмас үшін және нөлден үйренудің қажеті жоқ, қазірдің өзінде мектепке дейінгі кезеңде баланы тиісті түрде дайындау керек.

Сөйлеу тіліндегі сауаттылық, дамыған логикалық ойлау-бұл балабақша түлегін мектепте сәтті оқытудың кепілі.

Бағдарламаның мазмұны 4-5-6 жастағы балалардың логикалық ойлаудың маңызды дағдыларын - "ақыл-ойда әрекет ету" қабілетін игеруге, сөздік қорын дамытуға бағытталған. Адамдардың өмір сүру ортасын танып-білу, қоршаған ортадағы барлық түсініктермен танысу, оларға тән айырмашылықтарды ажырата алуға, айналасына адамгершілікпен және қамқорлықпен қарауға тәрбиелейді.

Келтірілген мысалдар мен қолданылған әдістемелер баланың сөйлеу тілінің дамуын, фонематикалық түсініктерін дамытуға бағытталған.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Қазақстан Республикасының заңы «Білім туралы» 2007 жыл 27 шілде №319-III.
2. Тиісті үлгідегі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидаларын бекіту туралы (30 қазан 2018 №595)
3. «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» (5 мамыр 2020 №182)
4. Мемлекет Басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдауы
5. Қазақстан Республикасының заңы «Педагог мәртебесі туралы» 2019 жылғы 27 желтоқсандағы №293-VI.
6. Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы 2002 жылғы 8 тамыздағы №345-II.
7. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРЫНДА 2019-2020 ОҚУ ЖЫЛЫНДА ТӘРБИЕЛЕУ-БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІН ҰЙЫМДАСТЫРУ ТУРАЛЫ ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУ ХАТ
8. Коржова Г.М., Байтурсынова А.А. История специального образования в Республике Казахстан. - Учебное пособие. - Алматы: КазНПУ им. Абая, 2003.
9. Выготский Л.С. Основы дефектологии. — М., 2003.